

»Dobra informiranost o medicinskih pripomočkih je ključna v zagotavljanju preventive«

V okviru projekta Inovativna interdisciplinarna praksa obravnave starejših (PUŠ v delovno okolje 2024–2027) smo študentje Zdravstvene fakultete, Teološke fakultete in Fakultete za farmacijo pod okriljem podjetja Soča oprema, d. o. o., imeli priložnost na izjemno zanimiv in poučen način spoznati različne vrste podporne tehnologije. Seznanili smo se z zakonodajo na področju predpisovanja podporne tehnologije ter s postopki njene aplikacije.

Katarina Hekič

V okviru dejavnosti projekta sem k pogovoru povabila gospo Tamaro Bokalič, direktorico podjetja Soča oprema, da nam približe predstavi delovanje njihovega podjetja. V intervjuju sva se dotaknili tem, kot so postopek izdaje in izposoje medicinskih pripomočkov, standardizacija teh pripomočkov ter pomen njihovega preizkušanja tako v prodajalni kot tudi v domačem okolju uporabnika. Posebno pozornost sva namenili tudi vse pogostejši uporabi stopniščnih vzpenjalnikov oziroma goseničarjev, ki omogočajo varen prevoz oseb na invalidskih vozičkih po stopniščih, s čimer pomembno prispevajo k večji mobilnosti in samostojnosti uporabnikov.

1.) Katere so glavne vrednote, h katerim stremite v Soča opremi?

V podjetju Soča oprema stremimo k zadovoljni stranki, ki nam zaupa. Zaupanje je zelo pomembno, saj gre pri oskrbi z medicinskimi pripomočki v domačem okolju za zelo občutljivo področje. Trdimo se, da naše stranke (starostniki, invalidne osebe, osebe po poškodbah in operacijah ter njihovi svojci) občutijo, da smo njihov zanesljivi partner v starosti oziroma v situacijah, ko potrebujejo oskrbo z medicinskimi pripomočki v domačem okolju. **Naš cilj ni le oskrba, temveč omogočanje kakovostnega, samostojnega in dostojnega življenja starejšim osebam. Naše delovanje temelji na zagotavljanju medicinskih pripomočkov preverjene kakovosti, razumevanju potreb starejših, transparentni komunikaciji, strokovnem svetovanju, empatični podpori in prilagojeni pomoči, hitrim in zanesljivim kanalom dostave, dostopnem in kakovostnem servisu ter oskrbi z rezervnimi deli.** Želimo si, da si uporabniki z našimi pripomočki bodisi

Študentje na zaključni predstavitvi PUŠ v delovno okolje 2024–2027 (Foto: osebni arhiv)

omogočijo večjo samostojnost in varnosti ter so kos vsakodnevnim izzivom bodisi da jim omogočimo preprostejšo nego in oskrbo.

2.) Zakaj je obveščenost o pripomočkih in njihovi ustrezni rabi pomemben del preventive in kakšen vpliv ima to na samo kakovost življenja posameznika?

Nagovor ge. Tamare Bokalič, direktorice Soča opreme (Foto: osebni arhiv)

Dobra informiranost o medicinskih pripomočkih je ključna v zagotavljanju preventive, saj lahko s pravočasno oskrbo s primernimi medicinskimi pripomočki pripomoremo k varnejšemu bivanju (in staranju) v domačem okolju ter samostojnemu opravljanju določenih dnevnih dejavnosti, ki jih še zmore posameznik, seveda ob uporabi določenih pripomočkov. To nas privede do manjše odvisnosti od svojcev ali negovalcev. S takšno oskrbo zmanjšamo tveganje za padce, poškodbe ali dodatno omejevanje gibljivosti. Na drugi strani pa imamo z uporabo določenih medicinskih pripomočkov možnost izvajanja kakovostne nege in oskrbe, ki ne obremenjuje svojcev ali negovalcev ter poskrbi, da se nega (in premeščanje) izvede s čim manj bolečin in čim varneje za uporabnika. **Pravi pripomoček ob pravem času pomeni, da starejša oseba ohrani občutek nadzora nad svojim življenjem.** Izguba samostojnosti pogosto vodi v občutke nemoči in depresijo – ustrezni medicinski pripomočki in prilagoditve bivalnega okolja lahko to preprečijo. **Pripomočki za mobilnost (bergle, hodulje, vozički,**

električni vozički in skuterji) omogočajo družbeno vključenost in ohranjanje stikov. Prava in pravočasna oskrba je tako za uporabnika kot za njegove svojce način, da se zmanjšuje stres in izboljšuje splošno počutje navkljub starosti ali bolezni/poškodbi.

Če povzamem, je informiranost o medicinskih pripomočkih ne le koristna, temveč nujna. Pravilna uporaba pripomočkov v pravem trenutku preprečuje poškodbe, ohranja samostojnost in izboljšuje psihosocialno zdravje starejših oseb. Zato mora biti ozaveščanje o teh rešitvah sestavni del vsake sodobne preventive. V ta namen smo v podjetju Soča oprema 15 let nazaj začeli izdajati priročnik za izdajo in izposojajo medicinskih pripomočkov, ki je na voljo brezplačno v tiskani izdaji prav vsem deležnikom (sami uporabniki, svojci, zdravniki, terapevti, negovalci, patronažni delavci ...). To je zelo koristno orodje pri informiranosti, saj si čim manjkrat želimo slišati »ko bi že prej vedel/-a« in menim, da smo pri širjenju informacij in splošni informiranosti kar uspešni.

3.) Soča oprema ima na voljo tudi izposojevalnico. V katerem primeru se pripomoček izdaja (gre v trajno last posameznika) in kdaj se pripomoček izposoja (sistem vračanja)?

Soča oprema s pomočjo lastne mreže specializiranih prodajal v Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti in Kočevju ter s pomočjo lastne dostavno-montažne službe zagotavlja medicinske pripomočke na območju celotne Slovenije. Smo pogodbeni dobavitelj Zavoda za zdravstveno zavarovanje, kar pomeni, da zavarovane osebe v naših specializiranih prodajalnah lahko prevzamejo medicinske pripomočke na naročilnico za medicinski pripomoček. Nekatere pripomočke dobijo na izdajo, to pomeni v trajno last, nekatere pa na izposojajo, to pomeni po sistemu vračanja. Sistem izposoje je zelo praktičen, saj lahko na ta način zavarovani osebi zagotovimo vsakokratno najprimernejši pripomoček, saj je omogočena zamenjava znotraj iste vrste pripomočka ali za drug pripomoček, če se na primer spremeni zdravstveno stanje ali socialne okoliščine. To na primer pomeni, da lahko uporabnik invalidskega vozička tega zamenja za drug, na primer lažji

model ali za drugo sedežno širino. Ali pa uporabnik hodulje s kolesi, tako imenovanega rolatorja, to ob poslabšanju stanja zamenja za drug pripomoček, navadno hoduljo, ki je takrat zanj primernejši in varnejši pripomoček ter mu omogoča določeno samostojnost. **Seveda pa se naše delo ne zaključuje s samo oskrbo zavarovane osebe s pripomočkom, temveč smo vedno na voljo za strokovno svetovanje, pojasnila same uporabe pripomočka, seznanjene s sistemom Zavoda za zdravstveno zavarovanje, ter zelo pomembno s storitvami servisa in oskrbe z rezervnimi deli, da so pripomočki dolgoročno funkcionalno ustrezni in varni za uporabo.**

Naša strokovna ekipa tehnikov skrbi, da uporabnikom lahko dostavimo medicinske pripomočke v domače okolje, jih tam sestavimo, če je potreba, morebiti kaj prilagodimo ter seveda ob vračilu ustrezno prevzamemo, razkužimo, tehnično pregledamo in servisiramo ter pripravimo za novega uporabnika.

4.) Omenili ste spremembo, ki velja od leta 2023, in sicer standardizacijo medicinskih pripomočkov. Sedaj so miza, trapez, el. negovalna postelja in ograja umeščeni pod enotno standardizirano šifro. To zelo poenostavlja postopek, saj ni več potrebe po usklajevanju več različnih naročilnic. Do pred tem je bilo treba dobiti vsak pripomoček ločeno odobren na naročilnici zdravnika. To je velik napredek, kaj je botrovalo k spremembi, kakšni so odzivi ljudi?

Ves čas delujemo v smeri, da se sam sistem preskrbe prilagaja napredku tehnologije in času, v katerem živimo. Seveda se spremembe ne zgodijo z danes na jutri, temveč postopoma. **Ena izmed zadnjih večjih sprememb na boljše je bila leta 2023 od Zavoda za zdravstveno zavarovanje priznana in v celoti krita električno nastavljiva negovalna postelja v kompletu z ograjicami, trapezom in mizico. Na ta način je kakovosten pripomoček, ki omogoča samostojnost uporabniku in preprostejšo nego negovalcem in svojcem, postal dostopen prav vsem zavarovanim osebam.** Tudi sam postopek se je za vse deležnike (zdravnike predpisovalce, zavarovane osebe in nas pogodbene dobavitelje) poenostavil, saj je sedaj samo ena skupna šifra »0566« in je manj admini-

stracije ter manj popravkov naročilnic za medicinski pripomoček. Do takrat smo imeli štiri ločene šifre, včasih pa je bilo tudi nerazumevanje, da zavarovana oseba vseh teh šifer (postelja, ograja, trapez, mizica) ne potrebuje nujno takoj skupaj, na primer: »oseba še ne potrebuje ograje, saj še ni padla s postelje na tla«. **Seveda takšnih razlag nismo sprejemali in smo vedno poudarjali potrebo po preventivni oskrbi in ne kurativni, ko se že nekaj zgodi.** Pomembno je, da se zavedamo, kje so še možne spremembe na bolje, in sledimo trendom panoge, vse v dobro uporabnikov in boljše oskrbe.

5.) Na kakšen način lahko ljudje ob težavi stopijo v stik z vami? Ali svetujete, da si ljudje, preden se odločijo za nakup/izposojajo medicinskega pripomočka v vaših prostorih, prej tega ogledajo/ga preizkusijo in se posvetujejo z vašim strokovnjakom? Kaj so tiste napake, ki jih najpogosteje naredimo, ko se odločimo za nakup/izposojajo?

Ker se zavedamo, da so naše stranke zelo različne – nekateri so težko mobilni, drugi so hospitalizirani, za nekatere urejajo svojci, drugi nimajo svojcev, na pomoč priskočijo sosede ali zdravstveni delavci –, se resnično trudimo, da lahko stranke v stik z nami stopijo ali osebno v naših specializiranih prodajalnah ali po telefonu, e-pošti in v spletni trgovini, saj se prek izbranega komunikacijskega kanala lahko praktično vse dogovorijo tudi na daljavo. Seveda pa je dobra dostopnost le ena izmed naših storitev, ki jih ponujamo strankam. Ker nam je pomembno, da so uporabniki oskrbljeni s praviimi pripomočki, jim omogočamo tudi testiranje v svoji prodajalni ali najpogosteje testiranje v njihovem domačem okolju. Vsekakor za vse pripomočke, za katere je na voljo izposoja, ali prek Zavoda za zdravstveno zavarovanje ali samoplačniško, vedno svetujemo izposojajo, saj so na ta način fleksibilnejši glede dobe uporabe in glede funkcionalnosti in morebitne menjave za drug pripomoček. Pri samoplačniški izposoji vedno omogočamo tudi odkup na način, da se v celoti upošteva vsa plačana izposojnina.

6.) Na ogledu vaše specializirane trgovine za medicinske pripomočke smo imeli možnost preizkusiti tako imenovano »modro gosenico« oz. stopniščni

Foto: osebni arhiv

vzpenjalnik goseničar, ki je ustvarjen z namenom varnega transporta po stopnicah za osebe na invalidskem vozičku. Zelo priročno za stanovanja brez dvigala in bivanje v hišah z več nadstropji. Kaj je njegova glavna prednost in ali se ljudje pogosto odločijo zanj? Če ja, zakaj?

Da, premagovanje ovir in stopnic je žal vsakodnevno aktualna tema, o kateri se pogovarjamo s svojimi strankami. Večji je delež ljudi, ki je v domači oskrbi,

več je povpraševanja po tovrstnih rešitvah. Stopniščni vzpenjalnik goseničar, ki ga omenjate, je edina rešitev, ki je na voljo tudi za izposajo, žal sicer samo samoplačniško. **Prednosti vzpenjalnika so, da je mobilnen, se pravi, ga lahko uporabljamo na različnih stopnicah in ga preprosto prepeljemo z ene na drugo lokacijo,** kar pride v poštev pri uporabnikih, ki so pogosto na več različnih nedostopnih lokacijah. Je cenovno precej dostopnejša od drugih rešitev, je na voljo takoj in rešuje situacije z danes na jutri. Uporabniki oziroma svojci se odločajo za to rešitev tudi, ko iščejo druge namestitvene kapacitete in vedo, da je to le začasna potreba. Zato imamo **omogočeno tudi samoplačniško izposajo.**

7.) Pri dostopnosti medicinskih pripomočkov je še nekaj prostora za izboljšave. katerim ureditvam trenutno posvečate največ časa in upate, da v prihodnosti dobijo zeleno luč?

Izzivov je kar nekaj, na eni strani predvsem v smislu poenostavitve postopkov za predpis in izdajo/izposajo medicinskih pripomočkov na naročilnico Zavoda za zdravstveno zavarovanje, na drugi strani še bolj pomembno širitev pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja ali dvig kritja in s tem širše ponudbe v okviru cenovnih standardov, se pravi

brez doplačila. Odprta področja slabo dostopnih medicinskih pripomočkov se predvsem nanašajo na primer na medicinske pripomočke za fizioterapijo in delovno terapijo v domači oskrbi, ki bi jih zavarovane osebe lahko dobile na naročilnico za medicinski pripomoček. Prav tako je veliko potreb, a za zdaj obstajajo le samoplačniške možnosti, pri rešitvah za premagovanje ovir in stopnic. **Zadnja leta je bil premik narejen vsaj v smeri zagotavljanja prenosnih ramp tistim uporabnikom, ki imajo v uporabi električni voziček, skuter ali počivalnik. Prejmejo jih s pomočjo vrednotnice, za katero zaprosijo na svoji upravni enoti.** Seveda pa so izzivi tudi, da ves čas sledimo trendom razvoja medicinskih pripomočkov in kasnejše implementacije v slovenski prostor in s tem omogočamo čim boljšo dostopnost vsem.

Če na kratko povzamem, v podjetju Soča oprema delujemo po načelu dolgoročne skrbi za naše stranke, kar **ni le prodaja oziroma izposoja, temveč tudi usposabljanje, strokovno svetovanje in dolgoročna podpora, ko jo najbolj potrebujete.** Smo z vami – za varen in dostojen vsakdan.

Zahvaljujemo se vam za sodelovanje in deljenje strokovnega znanja s študenti. ■